

Inleiding op de dienst: 'Een ander perspectief'

Vandaag is het Dankdag voor gewas en arbeid.

De tijd van zaaien is geweest, de tijd van oogsten is nu.

Nu weet ik wel, dat zaaien en oogsten het hele jaar doorgaat doordat we gebruik maken van o.a. kassen, ook halen we oogst binnen vanuit het buitenland. Maar toch is het goed om stil te staan bij alles wat groeit en bloeit, bij alles wat de aarde ons geeft. Want er zijn genoeg plekken in de wereld waar het minder vanzelfsprekend is dat er eten is of dat er geoogst kan worden.

Stilstaan bij vanzelfsprekendheden. Zoals eten en drinken. Gezondheid en kunnen werken.

Stilstaan om weer te weten waartoe je bestaat.

In tijden van crises zijn die vanzelfsprekendheden ineens bijzonder:

Als je ziek wordt, wordt je je ineens bewust hoe bijzonder het is om gezond aan een nieuwe dag te mogen beginnen

Als er oorlogsdreiging is, wordt je je ineens bewust hoe kwetsbaar vrede is.

Als er natuurgeweld over je land raast, ontdek je hoe kwetsbaar je als mens bent ...

Job maakt dat aan den lijve mee. Hij krijgt in een korte tijd allerlei ramspoed over zich heen: al zijn kinderen komen om, hij verliest zijn rijkdom en ook nog zijn gezondheid.

Hij snapt er niets van. Hoe kan hem dit overkomen? Hij is vroom, houdt zich aan de wetten die zijn godsdienst hem oplegt, leeft voorbeeldig. En toch...

Hij roept God ten verantwoording: hoe kan hem dit alles overkomen?

Jobs vrienden weten daar wel een antwoord op, maar daar wil Job niets van weten. Hun antwoorden worden ingegeven door hun vastomlijnde godsbeeld en daar heeft Job geen boodschap aan. Hij wil het van God zelf horen. Aan het einde van het boek komt God aan het woord en daar beginnen we te lezen: Job 38:1 t/m 21 (Gewone Taal).

Hoe belangrijk is het welke woorden je gebruikt en dus ook welke vertaling je leest.

We zijn bekend met de woorden uit de scheppingslied als het zingt over de zesde dag:

En God zeide: Laat Ons mensen maken naar ons beeld, als onze gelijkenis, opdat zij heersen over de vissen der zee en over het gevogelte des hemels en over het vee en over de gehele aarde en over al het kruipend gedierte, dat op de aarde kruipt. (NBG)

In een nieuwe vertaling van Huub Oosterhuis en Alex van Heusden staat:

God sprak: nu laat ons mensen maken naar ons beeld, die op ons lijken om te zorgen voor de vissen van de zee...

Nadat de mens geschapen is, vervolgt het lied met:

En God zegende hen en God zeide tot hen: Weest vruchtbaar en wordt talrijk; vervult de aarde en onderwerpt haar, heerst over de vissen der zee ... (NBG)

De nieuwe vertaling luidt:

Wees vruchtbaar in grote getale, maak de aarde vol en beheers haar, zorg voor de vissen...

Er klinkt hier toch een wereld van verschil in door:

heersen \leftrightarrow zorgen,

onderwerpen, heersen \leftrightarrow beheersen, zorgen

Hoe kan dat? Wie heeft er gelijk?

Met de oude vertaling van 'heersen en onderwerpen' lijkt het net alsof de mens het recht heeft om met de aarde te doen wat zij wil. Maar de strekking is: breng de aarde in cultuur, behoed en dien de aarde, zoals later in Genesis 2:15 staat: *God nam de mens en plaatste hem in de hof van Eden om die te bewerken en te bewaren.*

Maar ook: laat je niet door de natuur overweldigen omdat zij een goddelijke macht zou zijn; weersta de verleiding van natuuraanbidding. Want in allerlei scheppingsmythen uit de wereld van het oude Nabije Oosten heeft de natuur, de kosmos, een goddelijke status. Overal huisden goden, in elke boom, onder elke steen, in wolken en regen, in bliksem en donder – al die goden waren even grillig en onberekenbaar. Uit angst werden die goden vereerd om hen maar zo gunstig mogelijk te stemmen.

Het scheppingslied in de Bijbel is bedoeld om een ander geluid te laten horen, het is juist een lied tegen de angst! Er klinkt in door dat de Eeuwige met zorg de hemel en aarde aan het

scheppen is, een blijvende activiteit, en dat mensen daaraan als partners, medescheppers, mogen meewerken. Omdat mensen beelddraggers van God zijn. Daarom.

De mens is als enige schepsel in staat om te scheppen, maar ook de enige die een dialoog kan aangaan met de Schepper van het leven zelf.

De mens werd op de zesde dag geschapen, waarover de rabbijnen zeggen:

‘Waarom is de mens het laatst geschapen? Om, als hij het waard is, tegen hem te kunnen zeggen: heel de schepping is voor jou gemaakt; maar als hij het niet waard is, kan hem verteld worden: zelfs een mug was er eerder dan jij’.

Het is precies dat wat er gebeurt met Job, wanneer God tot hem spreekt.

Job wordt op zijn plaats gezet. Waarom?

Omdat Job zichzelf afvraagt waarom hem al die ellende is overkomen. Hij is toch geen zondaar, hij heeft dit alles toch niet verdiend?

Zijn vrienden konden hem precies vertellen waarom dit Job was overkomen: zij hadden een vastomlijnd beeld van God gemaakt en konden hem zo uittekenen voor Job.

Maar Job had zelf ook een beeld van God gemaakt: als je goed je best doet wordt je beloond, dan gaat het je voor de wind. Maar helaas....zo zit de wereld niet in elkaar.

Wij zien het dagelijks om ons heen: goede mensen die te vroeg sterven en slechte mensen die maar voortleven. Het is een onrecht, die in de hele Bijbel doorklinkt als een aanklacht naar God: hoe kan dit gebeuren? waarom laat God dit toe?

Vragen die zo logisch zijn en zo uit het leven gegrepen; vragen van alle tijden.

En hoe luidt het antwoord van God aan Job?

Job krijgt natuurkunde les: God laat hem zien hoe de wereld geordend is, maar ook de aanwezige chaos die er is waarbij God niet de maker is van het kwaad, maar de chaos ziet en er tegen strijdt. Geen almachtige God die Job op zijn plaats zet als nietig mensje, ook geen boeman die Job vernedert. Maar een God die Jobs leven in een ander perspectief zet: de wereld draait niet alleen om Job en daarom moeten zijn ogen worden geopend voor de wereld om hem heen.

Een les uit Jobs geschiedenis zou kunnen zijn: er is orde en regelmaat in de kosmos, mensen begrijpen daar steeds meer van, maar het menselijk kennen is ook begrensd en de grote

vragen blijven. De vraag naar het lijden is niet beantwoord, wel in een nieuw perspectief geplaatst: de begrensdheid van het menselijk kennen. We zullen het nooit snappen!

Job wordt op zijn plaats gezet, maar niet gekleineerd. Hij leert zijn leven opnieuw te bekijken vanuit het grotere geheel en ziet in dat de wereld niet om hem alleen draait, ook niet om mensen draait. Een ander perspectief.

Het is goed om ons dat meer en meer te beseffen. Wij kunnen niet zonder de aarde, maar de aarde kan wel zonder ons... we zijn vergeten hoe afhankelijk we zijn van de planten en de dieren. We zijn de verwondering kwijt voor alles wat groeit op de aarde, voor al de dieren die het water, het land en de lucht bevolken. Als het wemelt van de levende wezens dan is het goed. De aarde is niet alleen van ons mensen. De Bijbel is daar duidelijk in: de aarde is van God en wij mogen de vruchten van de aarde gebruiken, maar die moeten we delen met alle andere levende wezens.

God heeft ons de aarde niet gegeven om er mee te doen wat we willen, God heeft ons een plek gegeven om te leven te midden van onze medescheepselen. God houdt van alle levende wezens en van de hele aarde – hij spreekt met grote trots en liefde over de schepping – laten wij dat als beeld van God ook doen. Om zo steeds meer beeld van God te worden. Als we dat doen kunnen we vrucht dragen, net als de aarde.

Het maakt ons mensen meer onderdeel van een groter geheel. We staan er niet boven, we heersen niet over de aarde, maar mogen het wel beheersen, ervoor zorgen. Zoals de schepper met zorg en liefde de schepping begonnen is, zo mogen mensen als zijn beelddrager medescheppers zijn.

Een hele verantwoordelijkheid. We leren onze plek kennen vanuit een ander perspectief. Een plek die vraagt om liefde en zorg, om verantwoordelijkheid, om te delen met velen.